

15/2/2007

נושאונט מס' 1

דבר העורך

לחברי איל"ת שלום רב,

כמו שהבטחנו לכם, לפניכם הגיליון הראשון של "**נושאונט**". האמת היא שאנחנו נרגשים מאוד: זהו כתב העת המקוון הראשון בענייני בולאות היוצא לאור בעברית. לרך הנולד יש מספר מעלות. ראשית, הוא צבעוני, ואנחנו יכולים סוף סוף ליהנות מהפריטים הבולאים במלוא הדרם. שנית, קישורים לאתרי אינטרנט המוזכרים בכתבות יופעלו אוטומטית בלחיצת כפתור אחת, ויוסיפו לחוויית הקריאה גם חוויה של גילוי עולמות חדשים. ולבסוף, אנחנו מקווים כי נושאונט יאפשר לאיל"ת להגיע לקהל חדש, ובפרט לצעירים.

השתדלנו לא להעמיס על נושאונט יותר מידי חומר, מתוך הבנה כי מסך המחשב אינו מתאים לקריאה ממושכת. גם בעתיד נפצל כתבות ארוכות למספר חלקים, ונשתדל להביא בעיקר חומר ה"דורש" הצגה צבעונית.

ברצוננו להודות לשני חברים, אשר בלעדי עזרתם לא היה נושאונט אפשרי. העורך הגרפי של נושאונט, **הדי אור**, נרתם גם לעריכה הגרפית ולעיצוב של נושאונט. חבר איל"ת **בני תמרי**, איש מחשבים במקצועו, התנדב למלא את התפקיד של מנהל האתר. בשם כולנו אנו רוצים להודות להדי ולבני על עזרתם הרבה.

אתם מוזמנים להעביר את נושאונט לחברים, מכרים, בני משפחה וכל מי שלדעתכם ימצא בו עניין. ככל שתפוצתו תגדל, כך נפיק ממנו יותר תועלת. כמו כן, נשמח לקבל מכם תגובות לגיליון הראשון, הערות והארות.

ולסיום תזכורת: ביום שלישי, ה-20 בפברואר יתקיים מפגש נוסף של חברי איל"ת המציגים והמציגים בפוטנציה. המפגש יתקיים במוזיאון ארץ ישראל, ויחל בשעה 5 אחר הצהריים. המעוניינים להשתתף מתבקשים לדייק.

שלכם,

יורם ואריק

הנפקת האומניבוס שלא הייתה חלק ראשון – הבולים רון ברגר

הכינוי "הנפקת אומניבוס" משמש לתיאור הנפקה של סדרת בולים בעלי עיצוב דומה או זהה במספר גדול של ארצות לציון משותף של אירוע היסטורי. רוב האספנים מגבילים את השימוש בכינוי זה להנפקה על ידי מעצמה קולוניאלית (כמו האימפריה הבריטית או הצרפתית) או חבר מדינות (כמו חבר העמים הבריטי או מדינות השוק האירופאי המשותף), המקיימת שלושה תנאים:

1. הבולים מעוצבים ומונפקים על ידי גורם אחד משותף, כמו "סוכני הכתר" הבריטיים (ה-Crown Agents) או הסדנה לייצור בולי דואר המהווה אגף של המדפיס הממשלתי הצרפתי.
2. בולי ההנפקה הם בעיצוב אחיד או בעלי נושא משותף ברור. דוגמאות בולטות הן יובל לעליית המלכה לכס המלוכה, אירועים רב-לאומיים כמו תערוכה בינלאומית או נושאים כמו הנפקת "הקץ לרעב" במדינות האימפריה הבריטית ובמושבות צרפת בשנת 1963.
3. ההנפקה מוכרזת מראש כהנפקה רב-לאומית משותפת.

הנפקת האומניבוס הראשונה באימפריה הבריטית נעשתה בשנת 1935. עשרות מושבות של הכתר הנפיקו סדרות של ארבעה בולים (המראים את טירת וינדזור) לציון עשרים וחמש שנים לעלייתו של המלך **ג'ורג' החמישי** לכס המלוכה. קדמו לה הנפקות משותפות למושבות צרפת החל משנת 1931 (בולי התערוכה הקולוניאלית) והנפקות של פורטוגל ומושבותיה שהחלו כבר בשנת 1898 (לציון מלאת ארבע מאות שנים למסעו של **ואסקו דה-גאמה**). למרות שהנפקות אלה קדמו להנפקה הבריטית הראשונה, הכינוי "הנפקת אומניבוס" מזוהה כיום במיוחד עם ההנפקות של "סוכני הכתר" הבריטיים עבור מדינות חבר העמים.

בולי הניצחון של ברבדוס מראים את מלאך הניצחון

הנפקת האומניבוס הבריטית הראשונה הייתה, כאמור, בשנת 1935. קדמה לה תכנית להנפקה מיוחדת בכל רחבי האימפריה כבר בשנים 1919-20 לציון הניצחון של בעלות הברית במלחמת העולם הראשונה. הסכם שביתת הנשק, שנחתם ב-11 בנובמבר 1918, הביא לסיומה של מלחמה שזעזעה את אומות העולם במחיר הדמים אותו

גבתה מכל המשתתפים בה. הניצחון, שביתת הנשק והסכמי השלום נתפסו כבעלי חשיבות היסטורית מאין כמוה – איש איש לא העלה אז על דעתו שבתוך עשרים שנה תפרוץ מלחמה כלל עולמית נוראה פי כמה. ברחבי בריטניה והאימפריה עלו קולות

איל"ת – אגודה ישראלית לבולאות תימאטית בית יואל, נמל ת"א 40, תל-אביב 6350671

שקראו להנפקת סדרת בולים משותפת לציון הניצחון והשלום. המעצבים של סוכני הכתר וחברת De la Rue & Co. (שהדפסת בולי בריטניה ומושבותיה נמסרו לידיה) הכינו סדרת בולים ניסיונית בשני עיצובים – האחד לעריכים שבין רבע פני לשה פני, והשני לעריכים של שילינג אחד ומעלה. הבולים הונפקו באי ברבדוס בספטמבר 1920, אולם לא זכו להצלחה מסחרית כמצופה, והמנפיקים ויתרו על הרעיון להרחיב את ההנפקה לשאר מושבות הכתר.

בול ניו-זילנדי לציון יובל
נחיתה ה-ANZAC בגליפולי.
פרח הפרג האדום מסמל את דם
הנופלים.

אחת המושבות הבריטיות ששלחה אחוז גבוה במיוחד מבניה לשרת בצבא הוד מלכותו במלחמת העולם הראשונה הייתה ניו-זילנד. חיילי ניו זילנד חברו לאחיהם לנשק שבאו מאוסטרליה כדי ליצור את ה-ANZAC (ראשי התיבות של קורפוס לוחם אוסטרלי וניו-זילנדי). בשנת 1915 נחתו חיילים אלה בחופי חצי האי גליפולי, ונטלו שם חלק בקרב שהפך למרחץ דמים נוראי (למעלה מחצי מיליון איש קיפדו את חייהם במערכה זו). רבים מהנופלים היו לוחמי ה-ANZAC, שאומץ רוחם במערכה זו זיכה אותם בתהילת עולם.

כתב של ה"טיימס" הלונדוני שביקר בניו זילנד בשנת 1917 דיווח כי אין למצוא ברחובות גברים בני פחות מארבעים. שכבת גיל שלמה מבניה של ניו-זילנד נספתה בשדות הקרב העקובים מדם של אירופה. לפיכך, סיום הלוחמה היה בעל חשיבות מיוחדת לתושבי האיים האלה, והדרישה להנפיק בולים לציון הניצחון והשלום הייתה נרחבת במיוחד דווקא בהם. שמונה עשר יום לאחר חתימת הסכם שביתת הנשק הכריז מנהל הדואר והטלגרף של ניו-זילנד, **סר ג'וזף וורד**, על הכוונה להנפיק בול לציון המאורע. ארבעה חודשים לאחר מכן התרחב הרעיון לכלל הנפקה של סדרה של ששה בולים, ומנהל הדואר תיאם עם חברת De la Rue את עיצוב וייצור לוחות ההדפסה.

ארבעה בולים מסדרת הניצחון של ניו-זילנד.

על פי ההסכם שבין הדואר הניו-זילנדי לחברת De la Rue העיצובים היו אמורים להיות "אימפריאליים באופיים ועם ציון צנוע של ארץ מוצאם". האריה הבריטי נבחר כסמל האימפריה, והוא מופיע בארבעה מתוך ששה הבולים שהונפקו. בבולים בעריכים של חצי פני ופני אחד הוא מופיע בלוויית דמות אלגורית של אלילת השלום. בבול של שלושה

איל"ת – אגודה ישראלית לבולאות תימאטית

בית יואל, נמל ת"א 40, תל-אביב 6350671

פני האריה נראה כדמות שוכבת שהשמש זורחת מאחוריה, ובבול של שילינג אחד מופיעים שני אריות (חלק קדמי בלבד) בצדי תמונת פורטרט של המלך ג'ורג'.

לשם שלמות התמונה אציין כי שני הבולים הנוספים בסדרה מראים ראש של צ'יף מאורי ועלי עץ שרך (ערך נקוב של פני וחצי) ואת דמותה של אלילת השלום (ששה פני). כפי שניתן לראות מהאמור לעיל, רק הבול בעריך של פני וחצי מציג נושא שיש לו קשר ישיר לניו-זילנד. העדר הקשר בין עיצוב הבולים למושבה עורר סערה באיים, למרות שהדבר היה בהתאם להסכם המקורי עם חברת De la Rue.

הבול היחידי מסדרת
הניצחון הקשור ישירות
לניו-זילנד

הנפקת הסדרה לוותה בשערורייה נוספת: תאריך ההופעה הרשמי של הסדרה בניו-זילנד היה 27 בינואר 1920. במחצית השנייה של 1919 שהה בלונדון המושל הכללי של ניו-זילנד, **הרוזן מליברפול**, שם הוא עסק, בין השאר, בעידוד הגירה של גברים צעירים לניו-זילנד במטרה לשקם את אוכלוסיית המושבה שנפגעה קשות בזמן המלחמה. בסוף נובמבר פנו אליו סוכני הכתר בבקשה לאשר הפצה של סדרת בולי הניצחון באנגליה. המושל, שבאותה עת כבר התכוון לעשות את דרכו בחזרה למושבה, ושבמסגרת הכבודה שהיה

אמור להביא עמו היו גם לוחות ההדפסה של בולי הסדרה והבולים שהודפסו בלונדון, לא הבין הרבה בבולאות ולא ראה בבקשה כל רע, ונתן את הסכמתו בחפץ לב. הסדרה הופצה לסוחרי בולים בלונדון ב-9 בנובמבר 1918, חודשיים וחצי לפני תאריך ההופעה המתוכנן בניו-זילנד. אספני בולים ניו-זילנדיים קיבלו את בולי הסדרה מסוחרים בלונדון תוך זמן קצר, וחלקם אף השתמשו בהם על גבי מכתבים (לרוב פילאטליים) הנושאים חותמות המוקדמות בחודש ויותר מתאריך ההופעה הרשמי. מכתבים נזעמים של אספנים הופיעו בעיתוני המושבה, והסערה אך גברה עקב חוסר שביעות הרצון מעיצוב הבולים.

בגלל שתי השערוריות לא התקבלה סדרת הניצחון בעין יפה על ידי תושבי ניו-זילנד, ובמשך שנים היא נודעה כ"כתם שחור" בבולאות הניו-זילנדית.

הדפס רכב של שני פני

שתי דוגמאות לתשניות בהדפס הרכב:
בבול השמאלי האות d דקה (הגדלה באמצע).
בבול מימין האות d קטועה ונראית
כמו האות a, והאות c שבורה

איל"ת – אגודה ישראלית לבולאות תימאטית

בית יואל, נמל ת"א 40, תל-אביב 6350671

רק הגילויים של הגהות הבולים בשנות ה-50 הצילו את שמה הטוב של הסדרה, וכיום יש מספר ניכר של אספנים המתמחים באיסופה. להגהות אלו נקדיש את חלקו השלישי של מאמר זה.

בולי הסדרה הודפסו בכמויות ענק, והוכנסו לשימוש במשרדי הדואר כתחליף לבולים המניין. בשנת 1922 הועלה מחיר המשלוח של עיתונים ודברי דפוס מחצי פני לפני אחד, כך שנוצר עודף בבולים של חצי פני במחסני הדואר. מאחר ובאותה עת הסתמן מחסור בבולים של שני פני, הוסבה כמות גדולה של בולי חצי הפני לערך של שני פני באמצעות הדפס רכב בצבע אדום, והבולים עם הדפס הרכב הוכנסו לשימוש כבולים מן המניין. הדפס הרכב נעשה בניו זילנד, וידועות מספר תשניות הנובעות מפגמים בלוח הדפסה של הדפס הרכב ומבעיות הקשורות בצבע עצמו, שהיה באיכות ירודה.

כמות קטנה של בולי הסדרה המקורית הועברה לשימוש באיי סמואה הבריטית עם הדפס רכב הנושא את שם מדינה זאת. גם הסדרה המקורית וגם הסדרה עם הדפס הרכב "סמואה" הפכו עם השנים לנדירות למדי במצב בלתי משומש (ובמיוחד ללא מדבק ועם דבק מקורי מלא, משום שרק אספנים וסוחרים מעטים טרחו לשמור מלאי שלהם). בולי סמואה המצויים בשוק מעטים באופן ניכר מאלה של ניו-זילנד, אך המחיר הקטלוגי של הסדרה המקורית כפול מזה של הסדרה מסמואה, בגלל הביקוש הגבוה יותר לבולי ניו-זילנד.

בולי הניצחון של ניו-זילנד עם הדפס רכב של סמואה.

רון ברגר אוסף ומציג את נושא החתוליים הגדולים. נושאי איסוף אחרים שלו הם יונקים פרה-היסטוריים, האדם הקדמון, בעלי חיים מבויתים ובתי מלוכה אירופיים. כתובתו: רח' שחראי 2, ירושלים 96470. bergeron@012.net.il

על חדשנות בתצוגות תימאטיות מנחם לדור

בחודש מאי האחרון נערכה באסן, גרמניה, אליפות אירופה הראשונה לתצוגות תימאטיות (דיווח שלי על האליפות הופיע **בשביל** מס' 62, עמ' 12). מיד לאחר התערוכה התקיים סמינר לשופטים תימאטיים (בינלאומיים ואירופאיים). לאור הצלחת האליפות והסמינר הוחלט כי שני האירועים יתקיימו גם בשנים הקרובות.

במסגרת הסמינר ניתנה הרצאה של **ד"ר יואכים מאס** מגרמניה בנושא החדשנות בתצוגה תימאטית. ד"ר מאס הוא שופט ותיק, ומציג בעל שיעור קומה. אחד האוספים אותם הציג – על איגוד הדואר הבינלאומי (ה-UPU) – זכה במקום הראשון באליפות (עם ציון של 96 נקודות). מכאן שראוי להקשיב לדבריו, הנוגעים לאחד הסעיפים הפחות מוכרים בהערכת תצוגות תימאטיות.

מאמר זה מבוסס על הרצאתו של ד"ר מאס, בצירוף מספר הערות הבהרה שלי לנוחיות הקוראים שאינם בקיאים בכללי השיפוט. המעוניינים יכולים למצוא את ההרצאה המקורית באתר האינטרנט של הועדה התימאטית של ה-FIP – www.fipthematicphilately.org תחת הסעיף Innovation. המאמר המקורי מכיל דוגמאות מאלפות נוספות, ובכלל, מומלץ לבקר באתר זה וללמוד את תוכנו.

הכללים התימאטיים החדשים – חדשנות

הערכת תצוגות תימאטיות נעשית על פי "הכללים להערכת תצוגות" הידועים בשם הקיצור SREV (ראשי התיבות של Special Regulations for the Evaluation of the SREV). על פי ה-SREV התימאטי 35 נקודות מוקצות ל"טיפול" (treatment), ונקודות אלו מחולקות על פי שלושה תתי סעיפים: כותרת ותכנית (15 נקודות), פיתוח (15 נק') וחדשנות (5 נק'). מכיוון שחדשנות היא תת הנושא ה"חדש" היחיד בכללים, יש טעם לנתח אותו בפירוט – למען השופטים והמציגים כאחד.

חדשנות יכולה לבוא לידי ביטוי במספר אופנים שונים:

- נושאים חדשים
- תפיסות חדשות של נושאים מוכרים
- פיתוח של פרקים או סעיפים חדשים
- פיתוח חדש של דפים או חלקי דפים
- יישום תימאטי חדשני של חומר בולאי

כפי שנראה להלן, הציפייה מתצוגות ברמה הגבוהה היא, שיפגינו **מספר** אלמנטים חדשניים. הערה זו מופנית, בראש ובראשונה, לאלו מבינינו שמתכוננים לתערוכה העולמית "ישראל 2008". על מנת להבין את חמש האפשרויות השונות האלו ועל מנת להבדיל ביניהן, נביא להלן מספר דוגמאות.

איל"ת – אגודה ישראלית לבולאות תימאטית בית יואל, נמל ת"א 40, תל-אביב 6350671

נושאים חדשים מוצגים על ידי כותרת תצוגה או על ידי כותרת המשנה. הכוונה כאן היא לתגמל נושאים שאינם מוכרים לעיפה, ובכך לשפר את המגוון המוצע למבקר בתערוכה. משפחה חדשה של חיות, תחום ספורטיבי חדש או דמות מפורסמת שלא טיפלו בה בעבר – כל אלה יכולים להיחשב נושא חדש.

יחד עם זאת, אין די בכותרת חדשה כדי להבטיח ניקוד גבוה בסעיף החדשנות. אין לבחון את הנושא מבלי לתת את הדעת לתפיסה (קונספט) שלו. שילוב של נושא חדש עם תפיסה משעממת אינו חדשני באמת. "תפיסה משעממת" פירושו שהתכנית מכילה רק רשימה פשוטה, ללא התייחסות לסביבה, לנסיבות משתנות ולהתייחסויות צולבות. כדי להבהיר את הנקודה נתייחס לדוגמה הפיקטיבית הבאה. נניח שלפנינו תצוגה המוקדשת למלחין המפורסם **אומברטו מילר**. התכנית עשויה לכלול את הסעיפים הבאים:

1. מוקדמים (precursors)
2. חייו (תת סעיפים: מוצאו, ילדותו, חינוכו, מסעותיו, זקנתו)
3. עבודותיו (מוסיקה קאמרית, קונצרטים, סימפוניות, אופרות)
4. לזכרו של אומברטו מילר

תפיסה זו ידועה מעשרות תצוגות המטפלות באישים מפורסמים. מובן מאליו שזו אינה דוגמה לחדשנות, על אף שהנושא – אומברטו מילר – חדש לחלוטין.

מובן שלא תמיד ניתן לבנות נושאים חדשים. לכן, תפיסות חדשות חשובות הרבה יותר מהנושא עצמו. **תפיסות חדשות לחלוטין** יכולות לבוא לידי ביטוי בכותרות משנה או בתכנית. כך, למשל, אוסף הציפורים של **דמיאן לאגה** (יו"ר הועדה התימאטית) מוצג תחת הכותרת "חיי הציפורים באוסטרלאסיה – מבט אל עולם הציפורים באזור הדרום פאסיפי על פי קווים זואו-גיאוגרפיים". לפנינו נושא חדש המשולב עם תפיסה חדשה לחלוטין: הגישה הזואו-גיאוגרפית מאפשרת למציג להציג היבטים חדשים לחלוטין, חשובים ומעניינים. אגב, צילום של תצוגה מעולה זו קיים בספריית ההתאחדות.

בואו נבחן דוגמה שנייה. תצוגות שמטפלות בייצור נייר, דפוס, פרסום ספרים ותעשיית הדפוס מחולקים בדרך כלל לחמישה פרקים: כתיבה, ייצור נייר, דפוס, פרסום ספרים ועיתונות. פרקים אלו מטופלים בנפרד, כאשר כל פרק מכסה תקופת זמן ארוכה מאוד, מבלי לטפל ביחסי ובהשפעות הגומלין שבין הפרקים השונים. על מנת להימנע מחסרונות אלו, מוצעת כאן תפיסה המראה התפתחות היסטורית ברורה ויחסי גומלין בין הפיתוח הטכני וההיסטורי:

דפוס וייצור נייר - המנועים של פרסום ספרים ועיתונות

1. שמירת מידע כתוב לפני המצאת הטיפוגרפיה
2. המצאת הדפוס ע"י **גוטנברג** בסביבות 1440...
3. ... מעניקה דחיפה לפרסום ספרים ולעיתונות החל מ-1500
4. התקדמות בייצור נייר ובטכנולוגיות הדפסה החל מ-1800 לערך...
5. ... תומכת בפרסום מודרני של ספרים ובעיתונות המודרנית

איל"ת – אגודה ישראלית לבולאות תימאטית בית יואל, נמל ת"א 40, תל-אביב 6350671

האפשרות השלישית להראות חדשנות היא **פיתוח של פרקים או סעיפים חדשים**. הבה ניקח דוגמה – תת פרק בן מספר עמודים העוסק בהתפתחות הכתב. הגישות המקובלות מדגישות את הופעת ה"תווים" (characters) (כתב יתדות, pictograms, הירוגליפים, וכו'). גישות כאלו אינן מבטאות את המהות האמיתית של התפתחות הכתב. מציג גרמני הראה גישה חדשה לנושא, ובה דגש על הדרך בה "תווים" מייצגים את התוכן ומאחר יותר את המבנה הפונטי של שפות. בתצוגה האמורה שולבו דוגמאות מתרבויות שונות על דף אחד וכתורות הדפים היו:

- קדם כתיב: טכניקות של ציורים וסמלים
- לוגוגרפיה, מייצגת את תוכן השפות
- תחילת הכתיב הפונטי
- התפתחות מהפכנית: אלפאבטים ראשונים

לעיתים לא ניתן ליצור תפיסות שלמות חדשות או פיתוח חדש של פרקים שלמים. ולכן המציגים יכולים לעשות שימוש באפשרות רביעית על מנת להראות חדשנות: **פיתוח חדש של דפים או פירוש תימאטי חדש של פריטים**. התמונה לעיל לקוחה מהתצוגה בנושא "הדפוס" ומראה מעטפה ועליה בולים הנושאים את החותמת "ג'נבה, gazettes". ניתן היה לצפות לראות את הפריט הזה בסעיף המטפל בחלוקת עיתונים. אבל כאן ניתן לפריט הבולאי הזה פירוש חדש: במאה ה-16 "דפי" חדשות מודפסים (עיתונים) נמכרו ב'ריאלטו', כיכר מרכזית בונציה; המחיר היה "גזטה" אחת, ושם המטבע עבר לעיתונים, וכך הפכה המילה gazette להיות עד היום שם נרדף לעיתונים. ניתן לטעון שזוהי דוגמה טובה מאוד לידע תימאטי, אבל נטולת חדשנות. ברור, כי המציג מתבסס על ידע תימאטי

איל"ת – אגודה ישראלית לבולאות תימאטית בית יואל, נמל ת"א 40, תל-אביב 6350671

מעמיק, אך השימוש בפריט זה בהקשר התימאטי הנוכחי הוא כה מפתיע עד כדי חדשנות של ממש. שימו לב שהחדשנות היא בשילוב של הפריט הבולאי המוכר עם הפירוש התימאטי החדש.

דוגמא אחרת לחדשנות מראה פירוש תימאטי של תשניות בולאיות.

מבחינה בולאית שלושת הבולים עם ציור הפרש לקוחים משלבים שונים של תהליך הדפוס. המציג לא הסתפק בהצגת האלמנט הבולאי, אלא צירף טקסט תימאטי האומר: "כאילו משום מקום מופיע משחק השחמט..." לפינו, איפוא, שימוש תימאטי חדשני בתשניות בולאיות.

עד כה ראינו שימוש בפריטים שאינם חדשים לנושא בכללותו, אבל ניתן להם פירוש חדש ומפתיע, ובכלל זה שימוש בסעיפים לא צפויים. אפשרות חמישית של הצגת חדשנות היא **יישום של פריטים אשר - במובן התימאטי - הם חדשים לחלוטין ביחס לנושא התצוגה**. כך, למשל, השתמש מציג בתחום המתמטיקה (ד"ר יואכים מאס בעצמו...) בבולים משולשים על מנת להדגים את נכונותו של משפט **פיתגורס**. עיצוב הבולים לא קשור למתמטיקה בכלל ולפיתגורס בפרט, ולכאורה אין להם כל שימוש בנושא זה. המציג נעזר במקרה זה בסגולות הגיאומטריות של הבול, והפגין חדשנות ראויה לציון.

הנה דוגמא נוספת, אף היא מתחום המתמטיקה. חלק מהתצוגה מוקדש למתמטיקאי והפילוסוף היווני פיתגורס, אשר ניסה להסביר כמעט כל דבר על ידי יחסים בין מספרים. לפנינו (בראש העמוד הבא) חותמת fancy אמריקאית מהתקופה הקלאסית, המראה נבל. ניתן היה לחשוב כי חותמת זו תיכלל בתצוגה בנושא מוסיקה, וכי אין לה מקום בתצוגה הקשורה לפיתגורס. אולם בכל זאת יש קשר בין הנבל הזה לפיתגורס: נקודת המוצא של משפט פיתגורס היא הגילוי, שמקטעים הרמוניים מבוססים על יחסים פשוטים של אורכי המיתרים של כלים מוסיקליים כגון הנבל.

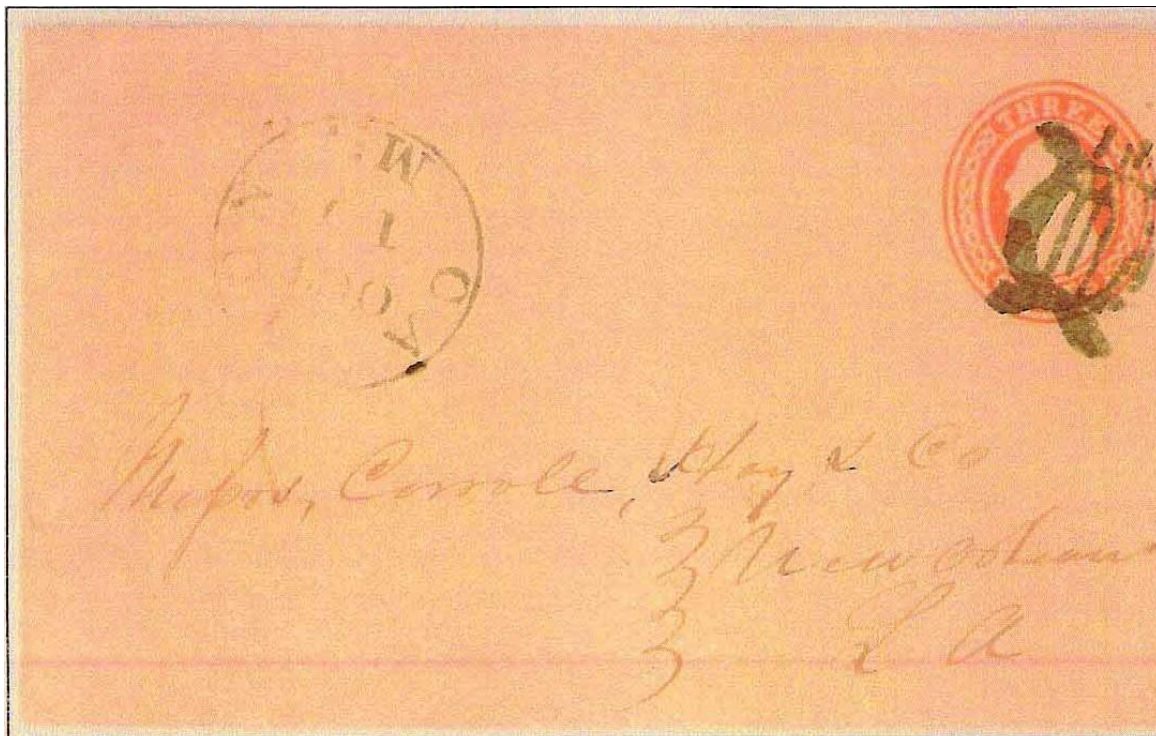
לסיכום, ראינו שישנן אפשרויות רבות להראות חדשנות ושתפיות חדשניות ואלמנטים מפתיעים חשובים הרבה יותר מאשר בנית נושאים חדשים. מכאן, שתת הסעיף הזה מהווה הזדמנות למציגים יותר מאשר סיכון עבורם.

מובן, שהעדר חדשנות בתצוגה תימאטית פוגע בציון שלה. מצד שני, על השופטים להימנע מלהעניק פחות מדי נקודות כתוצאה מ'קנס' כפול על אותה טעות או השמטה. על פי ה-SREV החדש, אין לקחת יותר בחשבון את החדשנות כאשר מעניקים את

איל"ת – אגודה ישראלית לבולאות תימאטית בית יואל, נמל ת"א 40, תל-אביב 6350671

הנקודות לסעיף התכנית ולסעיף הפיתוח - הערכת התכנית במפורש אינה כוללת יותר את ההיבטים הקודמים של מקוריות ויצירתיות.

ד"ר מאס סיים את הרצאתו בהצעה לשופטים כיצד להעניק נקודות עבור סעיף החדשנות:

- נושאים מוכרים בשילוב תפיסות פשוטות: 0-2 נקודות
- נושאים חדשים עם תפיסות פשוטות: 3 נק'
- נושאים מוכרים בשילוב תפיסות טובות, פיתוח טוב ומספר / הרבה פריטים חדשים: 3-4 נק'
- נושאים חדשים עם תפיסות חדשות, פיתוח טוב ופריטים חדשים: 4 נק'
- נושאים (מוכרים או חדשים) בשילוב עם תפיסות חדשניות ופיתוח חדשני או הרבה פריטים חדשים: 5 נק'.

מנחם לדור, חבר ועד איל"ת ויושב הראש הראשון של האגודה, הוא שופט תימאטי בינלאומי. כתובתו: lador@bezeqint.net

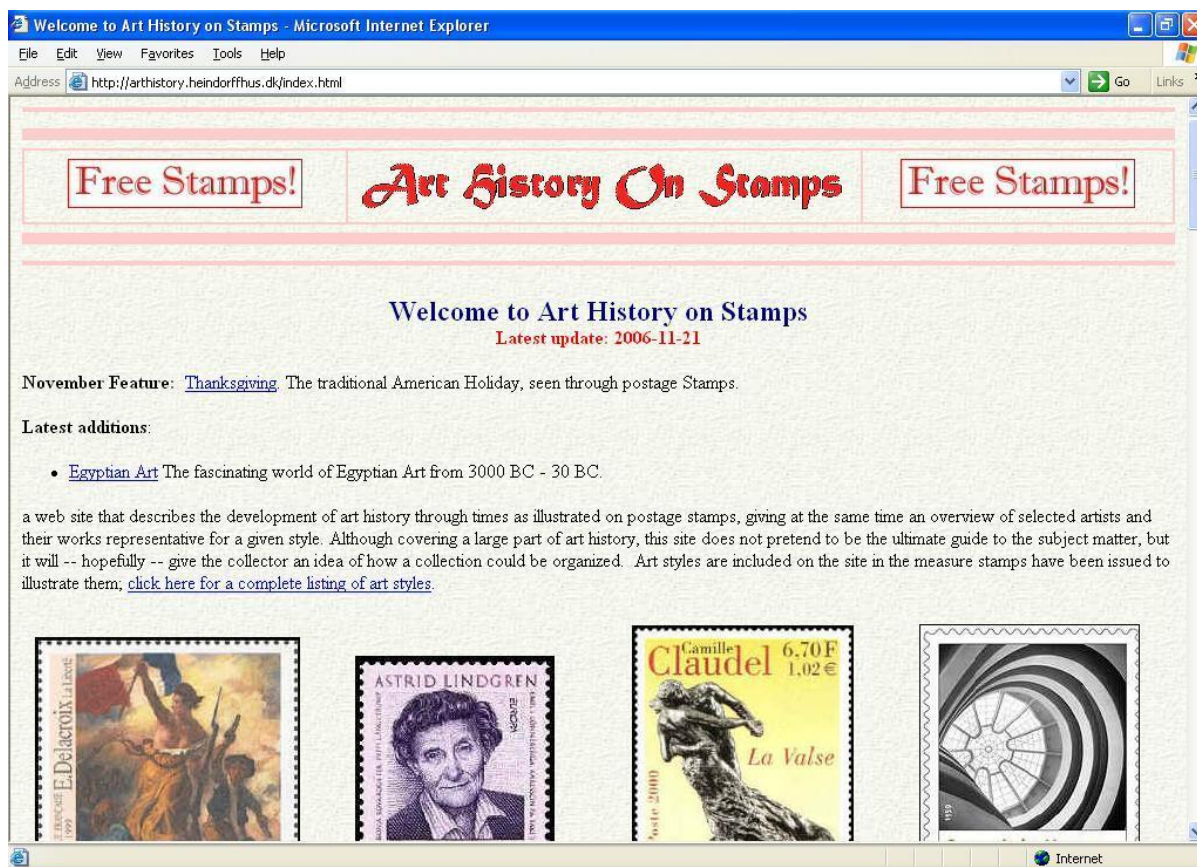
מבולאות נושאית לנושא בבולים

אחד הדברים ההופכים את הבולאות הנושאית לאטרקטיבית גם עבור אנשים שאינם אוספים בולים הוא הסיפור המוצג באמצעות האוסף. אם בבולאות הקלאסית ה"סיפור" של האוסף הוא החומר הבולאי, הרי שאוסף נושאי יכול לספר סיפור מעניין כשלעצמו, כאשר החומר הבולאי משמש ככלי להמחשה ויזואלית של הנושא.

היום נציג בפניכם מספר אתרים המנוהלים כולם על ידי אספנית בולים

מדנמרק, **אן מטה הינדורף**. הינדורף מנהלת בחריצות מספר אתרים, שבהם אפשר לקבל ידע עשיר ומגוון על נושאים שונים, והכל באמצעות בולים. בכל האתרים הללו ניתן לראות מאמץ ניכר לשלב מידע אנציקלופדי עשיר עם המחשה ויזואלית על ידי חומר בולאי, והתוצאה משובבת נפש.

איל"ת – אגודה ישראלית לבולאות תימאטית בית יואל, נמל ת"א 40, תל-אביב 6350671

אתר **תולדות האמנות** בבולים <http://arthistory.heindorffhus.dk/index.html> כולל תיאור של כ-20 סגנונות אמנות, ביוגרפיות של כ-130 אמנים ועוד מספר נושאים נלווים (ובכללם, משום מה, גם ביוגרפיות של כמה סופרים). כל קישור מוביל לסקירה אנציקלופדית של הנושא או האמן המלווה בחומר בולאי (לא רק בולים אלא גם גלויות מירב ומעטפות). האתר עשיר בתמונות נוספות ובקישורים לנושאים רלוונטיים. בסך הכל זהו אתר מרשים ביותר, וגם אם לעיתים ניכרת חובבנות (הרבה אמנים ידועים חסרים ולעומת זאת אלמונים נוכחים), הרי שאי אפשר שלא להעריך את ההשקעה העצומה.

אתר **המורשת העולמית** בבולים <http://worldheritage.heindorffhus.dk> מאפשר לנו להכיר את מגוון אתרי המורשת העולמית. הכוונה לאתרים היסטוריים, ארכיאולוגיים או אתרי טבע ונוף שהוכרזו על ידי אונסקו (ארגון החינוך והתרבות של האו"ם) כאתרים הראויים לשימור בזכות חשיבותם המיוחדת למורשת המשותפת לאנושות. קיימת כאן סקירה מרשימה של 769 מתוך 830 האתרים. הייצוג הבולאי של חלק מאתרי המורשת אינו גדול, ובמקרים רבים מדובר בבול בודד. למרות זאת התמונה הכללית עשירה ומגוונת. כבונס ניתן למצוא באתר תצוגה מלאה של דפי אוסף (בהיקף של שלוש מסגרות) על הנושא כפי שהוצגו בתערוכה באוסטריה:

<http://worldheritage.heindorffhus.dk/zivkovic-index.htm>

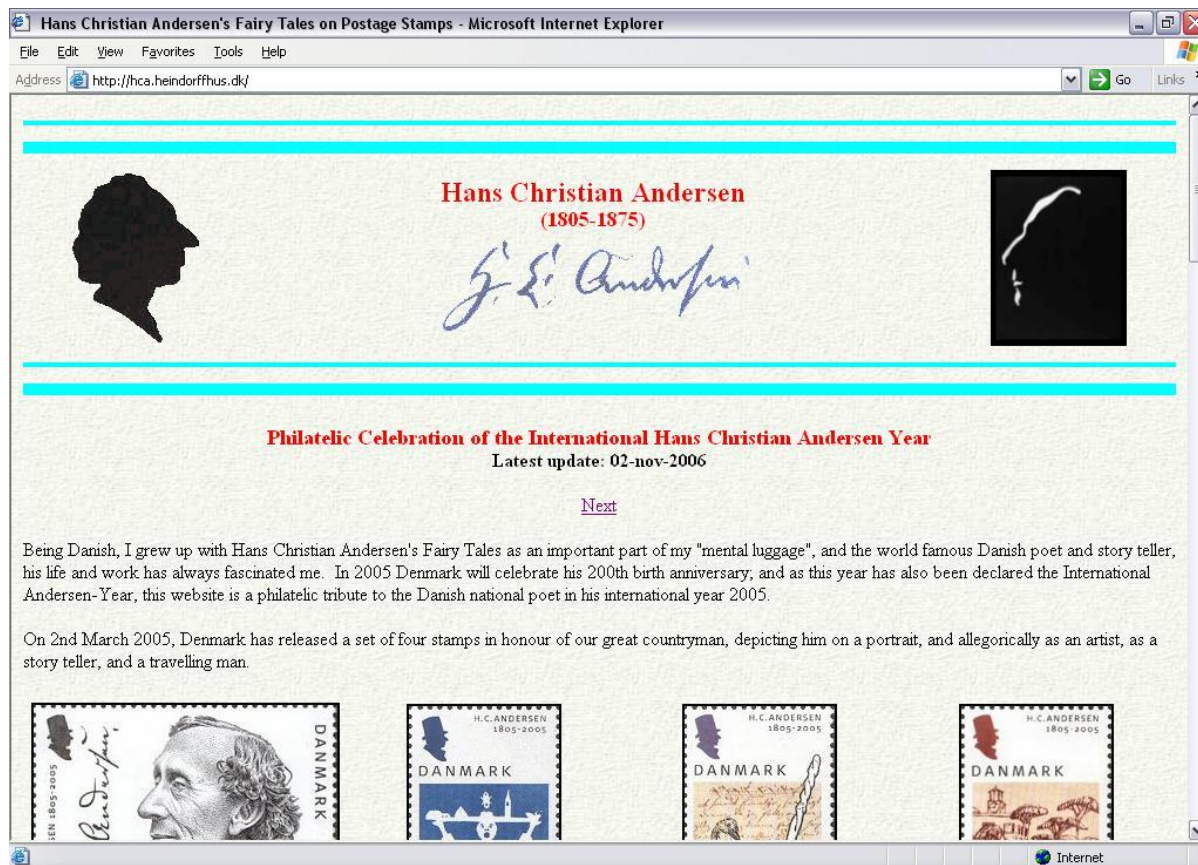

אתר **האנס כריסטיאן אנדרסן** בבולים <http://hca.heindorffhus.dk> הוא בעל תפיסה שונה מעט. האתר כולל ביוגרפיה של הסופר יחד עם טקסט מלא של חלק מיצירותיו

איל"ת – אגודה ישראלית לבולאות תימאטית בית יואל, נמל ת"א 40, תל-אביב 6350671

הידועות, כאשר הכל מלווה בבולים. אתר חביב, המדגים עד כמה ניתן להשתמש בבולים
אמצעי גרפי – איורי, דבר שניתן לאמץ כדי להגביר את המודעות לתחביב שלנו.

באתר הבית של האספנית <http://www.heindorffhus.dk> ניתן למצוא קישורים
לאתרים נוספים שאותם היא מנהלת.

תודה מיוחדת לאלי מועלם על המידע המועיל. אלי תרם לאתר האמנות בבולים את
המידע על צייר בולי לאוס מארק לגואי [http://arthistory.heindorffhus.dk/frame-](http://arthistory.heindorffhus.dk/frame-Leguay01.htm)
<http://www.collect.co.il/content.aspx?id=198> נוסח עברי של מאמר זה התפרסם בזמנו בשביל, ומופיע גם באתר
האספנות collect בכתובת <http://www.collect.co.il/content.aspx?id=198>

הצעות והערות ניתן לשלוח למשה אהלי בדוא"ל moshe.oholy@gmail.com